

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys poliisin haalarikameroihin liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

Eduskunnan puhemiehelle

Poliisitehtäviä on viime vuoden keväästä lähtien voitu kuvata poliisien varusteisiin kiinnitettävillä kameroilla, jotka tallentavat videokuvaa ja ääntä. Haalarikameroita voidaan käyttää esimerkiksi järjestys- ja hälytyspoliisin tehtävissä, ja tätä materiaalia voidaan tarvittaessa käyttää myöhemmin todisteina muun muassa oikeudenkäynneissä. Poliisihallituksen ohjeen mukaan haalarikameraa käyttävä poliisi saa itse päättää kuvatun materiaalin tarpeellisuudesta ja oman päätöksensä perusteella joko poistaa tai säilyttää materiaalia. Haalarikameroiden käyttöön liittyy oikeudellisia ongelmia.

Kameraa kantavalla poliisilla on nykyohjeistuksen mukaan mahdollisuus poistaa tallenteelta sellaiset osat, jotka voisivat olla raskauttavia poliisin oman toiminnan arvioinnin näkökulmasta. Oikeusasiamies on huomauttanut, että asianomainen poliisimies ei voi itse päättää tietojen poistamisesta tai tallentamisesta poliisin henkilörekisteriin ainakaan sellaisissa tapauksissa, joissa on esitetty väite poliisin epäasianmukaisesta menettelystä tai siitä on tehty kantelu tai rikosilmoitus. Alkuperäisiä haalarikameratallenteita tulisi säilyttää tietty määritelty vähimmäisaika, jotta tallenteisiin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittely olisi mahdollista.

Poliisihallituksen ohje haalarikameroiden käytöstä perustuu tulkintaan alkuperäisten haalarikameratallenteiden oikeudellisesta luonteesta niin sanottuina "ei-asiakirjoina", jolloin niihin ei sovelleta julkisuuslakia. Tulkinta on ongelmallinen, ja myös tästä oikeusasiamies on ilmaissut huolensa. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ja perustuslaista johtuva pääsääntö tallennejulkisuudesta puoltavat sitä, että haalarikameratallenne olisi viranomaisen asiakirja ja tallenteen käsittelyä olisi arvioitava sen mukaisesti laista johtuvien velvoittein. Viime kädessä haalarikameroilla kuvattujen materiaalien oikeudellista luonnetta arvioi hallintotuomioistuin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta poliisin haalarikameroiden käytöstä säädettäisiin nykyistä tarkemmin?

Kirjallinen kysymys KK 566/2022 vp

Helsingissä 29.10.2022

Inka Hopsu vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Atte Harjanne vihr